

MENNESKEFORSTÅELSE

Indledning

Det er en ny tænke måde, der her præsenteres. En måde at opfatte og forstå helheder på.

I foråret 79 har jeg været henvist til mig selv med en række problemer, som jeg har været nødt til at takle alene. Foråret har indeholdt en lang række besynderlige tilstande og oplevelser, som meldte sig af sig selv i takt med problemløsningerne. Det foregående år har jeg arbejdet intenst med mig selv ud fra følelsen af en indre nødvendighed. En stærk tiltro til livet blev resultatet og samtidig drivkraften i mit noget usædvanlige foretagende. Lange gåture, hæfter fyldt med notater og en bestandig balanceakt har udfyldt det meste af min hverdag.

Jeg har naturligvis forinden samarbejdet med andre mennesker med de samme ønsker om at kende sig selv og forstå deres egen situation. Den største inspirationskilde har været Jes Bertelsens forelæsninger i dybdepsykologi, der nu er udgivet i bogform.

Derudover har jeg hentet viden og indsigt i forskelligartet litteratur, der trænger dybt i forståelsen af mennesket. Ikke filosofi, men litteratur, der baserer teori og viden på oplevelse og erfaring.

Da jeg for nylig opdagede 4-delningen, blev jeg samme dag klar over, at jeg ville skrive en bog med den som basis. I lang tid har jeg prøvet at koordinere de forskelligartede teorier, jeg har stiftet bekendtskab med og følt overbevisende, bl.a. for at forstå min egen situation. Livet udgør en helhed og må kunne forstås som en sådan. Uanset om man tænker eksistentielt, samfundsorienteret eller i andre retninger.

Ved hjælp af 4-delningen synes det at være muligt at tage højde for alle alvorligt mente tanker, også selv om de står uforenligt over for hinanden.

Divergerende opfattelser har længe stået stejlt over for hinanden. Måske har den efterhånden langvarige krise i samfundet afmattet de lidenskabelige forsøg på at trænge til bunds i problemerne. Det er jo også en måde at forene på!

Meningen med 4-delningen er ikke, at mennesker skal tænke ens eller gå på kompromis, men at de skal have hele virkeligheden med sig. Hvad det vil sige, vil blive forklaret i bogens løb.

Mine ideer med bogen er blevet ændret undervejs. Mange konkrete

te problemer, først og fremmest i relation til samfundet, er dukket op. Det går ud over udviklingen af mere essentielle problemstillinger og udredningen af 4-delningen. Denne bruges dog også ved de omtalte samfundsproblemer. Strukturen og logikken i 4-delningen kræver at blive fulgt op senere. Jeg håber, at man alligevel får en fornemmelse af dens relevans.

At livet skal kunne bevidstgøres, betyder det ikke, at man kvæler livskvaliteten? Det er en udbredt opfattelse. F.eks. spørgsmålet: "Kan man ikke vide for meget?" Bevidsthed kan kvæle livet, men det skyldes enten, at den ikke respekterer livsprocesserne, eller at den ikke når dybt nok. Bevidsthed er ikke et mål i sig selv, men et middel til at åbne for livet.

Det er måske bedst at starte med kapitel 3, hvor synsvinklen er en anden end i de foregående kapitler. Den sociale tilgang er umiddelbart lettere at forstå end den personlige tilgang i kapitel 2 og det generelt menneskelige i 1. kapitel. Det afhænger naturligvis af de interesser, man i forvejen har. Fjerde kapitel skal læses sidst.

KAPITEL 1

PERSONLIGHEDEN

Mennesket og naturen

Der findes mange måder at forstå mennesket på, både i filosofi, teologi, psykologi og sociologi. I denne bog bruges en menneske-model, bestående af 4 led. Den har sin oprindelse ved Steiner - læsning, men kan i øvrigt rumme Freuds, Jungs og Reichs tankebaner. Det vil i forløbet være svært at henvise til bestemte kilder, idet stoffet er en sammenkobling af teorier, der også baserer sig på egen tænkning. Jeg nøjes derfor med at henvise til litteraturlisten.

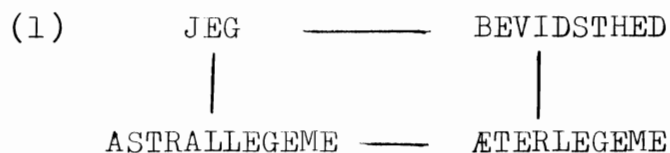
Man kan starte med kun at opfatte et menneske som en krop. Biologien og lægevidenskaben er tilbøjelig til at blive stående ved de fysiologiske processer og anatomien. Hjernen producerer tanker ved sin fysiologi, og følelser opstår på grund af spændinger i kroppen. Dermed er psykologien underordnet det biologiske. Mennesket er i grunden ikke andet end et specielt udviklet dyr, der ikke længere kan klare sig på naturlige præmisser og derfor har udviklet et tankeliv. Det er konsekvensen af den strengt biologiske tænkemåde.

Idet vi betragter mennesket i dag, er det oplagt, at det indeholder elementer og funktioner fra såvel dyreriget ~~og~~ planterisom

get. Mennesket er dog mere end det. Det tænker og handler. Det formulerer sig og reflekterer, bearbejder. Derved skabes kultur, som adskiller det fra den øvrige natur. Mennesket har et forhold til sig selv og til den verden, det lever i. Det kan ikke klare sig på plantens eller dyrets præmisser og er nødt til at tænke over, hvad det gør. Hvad er **grunden** til dette forhold?

Er mennesket blot en mutation? en fejludvikling, der går sin egen undergang i møde, idet det forgæves forsøger at overvinde naturen? Eller forsøger det **at komme** tilbage til naturen, igen at være som planten og leve som dyret, ligetil og ubevidst? Er jeget og bevidstheden håbløse brud på væksten og instinktiviteten? Eller er der mulighed for at skabe, etablere en ny helhed, der uden kompromiser rummer også jeget og bevidstheden? Og muliggør harmoni som plantens og spontanitet som dyrets?

Vi vil lade spørgsmålet stå åbent. Foreløbig kan vi konstatere 4 væsentlige funktioner i mennesket. Den del, der har med planteriget og vækst at gøre, kalder vi æterlegemet. Den del, der stammer fra dyreriget og udtrykker spontanitet, kalder vi astrallegemet. Derudover er ~~et~~ mennesket kendetegnet ved et jeg og en bevidsthed. Forskellen vil fremgå af det følgende.

Det er min påstand, at de 4 led tilsammen udgør den menneskelige totalitet. Hvis det er rigtigt, vil alle menneskelige problemstillinger kunne forstås i forhold til dem. Og alle fænomener og tilstande vil kunne forstås som en virkning af forholdet.

Teoretisk er det muligt at adskille de 4 led, men i praksis vil der altid være et samspil mellem dem, og alle har en funktion i enhver sammenhæng.

Æterlegemet er kroppens energileverandør. Her foregår stofskifte og vækst, som kan sammenlignes med plantens. De autonome processer sker takket være æterlegemet. Ud over det fysiologiske har det en mental funktion. Alle oplevelser er kontakt med det æteriske. Lyst og angst er de to yderpoler på skalaen. Legemet er som en celle, der trækker sig sammen ved fare, og udvider, udfolder sig, når der er tryk og tilfredshed til stede. At lære dette område at kende er det ypperste, man kan nå som menneske.

Astrallegemet bestyrer arbejde og følelser. Det er kroppens funktion. Når man handler eller slapper af, styres spændingen

De 4 led i
personligheden

af det astrale. Normsystemet er det astrale, og det bestemmer, hvad man kan tillade sig, og hvad man bør gøre. Pligt og ønske kommer derfra. Og tilfredsstillers man astrallegemet, der svarer til komplekserne, belønnes man med glæde og overskud. Hæmninger skyldes også det astrale, og det kan naturligvis bearbejdes og gøres mere fleksibelt.

Forbindelsen med dyreriget viser sig især ved livsopholdelsesdriften. Ligesom dyret må være på vagt for at overleve, må mennesket tilpasse sig gældende normer for at blive accepteret. Det astrale bliver kultiveret og normeret fra barnsben.

Jeget kan overtage astrallegemets funktion, men det kræver da bevidstgørelse. Jeget er den del af personen, der er befriet fra fortiden og selv træffer beslutninger og handler selvstændigt. Alle konflikter i personligheden skyldes jegets misforhold til astrallegemet. Kun via samarbejde er det muligt at overtage de astrale funktioner, at lade dem blive jegets. Hos Kierkegaard hedder det at overtage sig selv under ansvar. Da det astrale er det dyriske, der hos mennesket ganske vist er kultiveret gennem opdragelsen, vil bevidstgørelse af og befrielse fra astrallegemet sige at få sin fulde instinktivitet (spontanitet) igen. Jeget får da herredømmet over sine drifter.

Bevidstheden er de tanker, man gør sig. Og det er den viden, man har. Jeget handler og tager beslutninger. Det sker undertiden ubevidst. Når imidlertid jeget vurderer og reflekterer, bruger det bevidstheden. Omvendt kan bevidstheden hjælpe jeget, idet viden og tanker korrigerer handling. Bevidstheden rummer perspektiver og giver individet en sammenhængende forståelse af verden.

Æterlegemet er det dybeste og mest omfattende af personligheden, og jeget er den udadvendte og agerende del.. Såvel astrallegemet ^{som} og bevidstheden er i mellemligeheder. Hos mennesket er astrallegemet den hæmmende del i forhold til livsglæden, adgangen til æterlegemet. I æterlegemet er de frie energier. Enten må der arbejdes direkte på det astrale, eller bevidstheden må inddrages, så den bliver i stand til at tænke konstruktivt og dermed får kontakt med livet, energierne. Tanker åbner eller spærrer for livet.

Alt ubevidst er projiceret ud, og det vil sige det astrale og det æteriske. Derfor tænker og handler mennesker i reglen ud i verden og ikke indad. Når man således taler om verden og derved bekræfter sig selv, betyder det, at verden eller samfundet udgør det astrale. Normerne kommer udefra.

afsnit
se
næste
side

(manglende afsnit:)

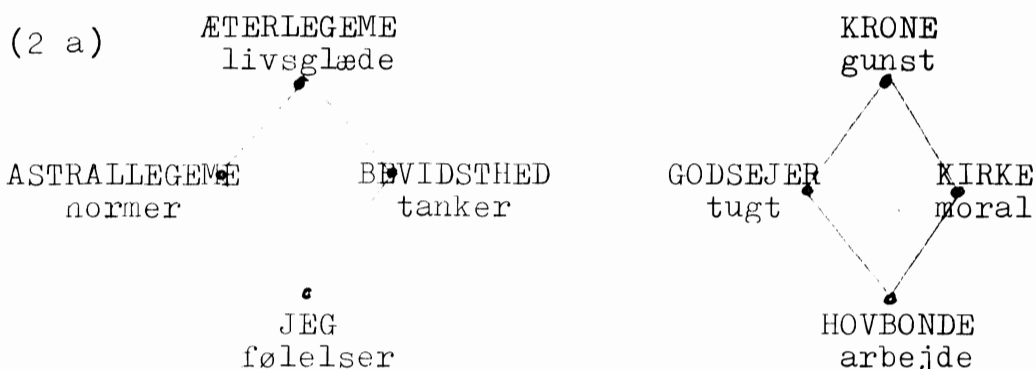
Bevidsthedens tankemønster er nært forbundet med det astrale, idet tankerne forholder sig til normerne i personligheden. Det sædvanlige er, at en person enten bekræfter sig eller er kritisk med sit tankeliv. Normer opdeler verden i hvidt og sort, godt og ondt. Hvis bevidstheden løsnes fra sin bundethed til normerne, vil den lære at se verden, som den er, i stedet for at lade sig diktere af de astrale behov, de ubevidste krav. Den vil også sammen med jeget kunne bearbejde komplekserne i astrallegemet.

8

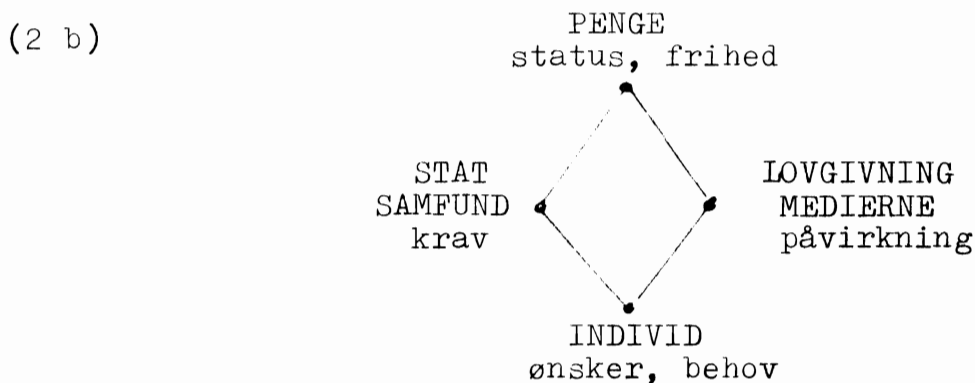
Projektionerne etableres automatisk. Livmoderen er den første bærer eller projektion af det æteriske eller lykken. Livmoderen omslutter, og al energi tilføres udefra. I barndommen projiceres det astrale ud på forældrene, idet de skaber rammerne eller normerne for udfoldelse. Barnet er henvist til forældrene, i hvad det gør. Hvis de ikke accepterer, må det ændre sin adfærd, så livet igen bliver tåleligt.

Når personen ikke kender sig selv, er den ubevidste del af ham/hende henvist til omverdenens normering og accept. At lære sin omverden at kende, at blive bevidst om den, kan derfor være et fornuftigt skridt på vej mod selverkendelse. Derved får verden og dermed andre mennesker også en mere reel status end som projektionsbærere.

Personligheden og den ydre verden har mange lighedspunkter i opbygning. I feudalsamfundet ser vi et lignende forhold, idet det mindreværdige jeg, hovbonden, ikke har direkte adgang til kongens gunst og et rigt liv. Han er underlagt godsejer og kirke, der repræsenterer henh. det astrale og bevidstheden.

I dag kan der påvises en lignende "feudal" struktur. At have penge er i vores samfund det samme som at have frihed. Det fremmedgjorte individ støder i sin søgen mod lykken på ydre faktorer, der er meget vanskelige at trænge igennem eller rigtigt forstå.

9

Der er klare paralleller i de tre opstillinger. Den lodrette forbindelse kan kun etableres ved en nådeshandling ovenfra eller en tipsgevinst (i 2b). Hvis der er tilstrækkelig kontakt mellem den øverste og den nederste instans, hvis jeg har en stærk oplevelse af livsglæde, mister midterinstanserne deres dominans og betydning. Deres funktion er at beramme og at begrænse, hver på sin måde. Det har naturligvis sin berettigelse at strukturere, men der må være en mening med strukturen. Der må etableres en rimelig sammenhæng mellem de fire instanser.

Når jeg bruger udtrykkene æterlegeme og astrallegeme, er det fordi jeg ikke har kunnet finde mere dækkende begreber. Der er i og for sig intet mystisk i dem. De bruges for i højere grad at forstå personligheden. Sådan er ethvert menneske indrettet. Vi er ikke opdraget til at tænke i menneskeforståelse. Det burde dog være det mest nærliggende. I stedet oplever vi i samfundskategorier.

Denne tænke måde viser, at kløften ikke er så stor, som man gør den til. Det er ikke nødvendigt at vende sig ensidigt indad for at forstå sig selv. Omvendt er det utilstrækkeligt kun at være opmærksom på yderverdenen, hvis man vil en konstruktiv udvikling. Reelt er der tale om en vekselvirkning mellem den indre og den ydre verden. Den må erkendes, hvis man vil til bunds i problemerne.
